

ROȘU ANGELICA

DREPT PROCESUAL CIVIL

**Procedura contencioasă. Cercetarea procesului civil.
Probele. Incidente procedurale. Hotărârile judecătorești.
Căile de atac. Proceduri speciale. Aspecte generale
privind executarea silită**

ROȘU ANGELICA

DREPT PROCESUAL CIVIL

**Procedura contencioasă. Cercetarea
procesului civil. Probele. Incidente procedurale.
Hotărârile judecătorești. Căile de atac. Proceduri
speciale. Aspecte generale privind executarea silită**

Universul Juridic

București

-2023-

I. PROBELE. REGULI COMUNE PRIVIND ADMISIBILITATEA, ADMINISTRAREA ȘI APRECIEREA PROBELOR

1. Art. 26 – Legea aplicabilă probelor

(1) Legea care guvernează condițiile de admisibilitate și puterea doveditoare a probelor preconstituite și a prezumțiilor legale este cea în vigoare la data producerii ori, după caz, a săvârșirii faptelor juridice care fac obiectul probațiunii.

(2) Administrarea probelor se face potrivit legii în vigoare la data administrării lor.

Judecătorul nu poate rezolva cauza dedusă judecății doar pe baza afirmațiilor părților, adesea contradictorii, și nici exclusiv pe baza legii, deoarece aceasta din urmă trebuie aplicată la o situație de fapt stabilă. Judecătorul va pronunța hotărârea după stabilirea faptelor în baza probelor pe care părțile le produc.

Revine, în principal, celui care afirmă ceva în justiție să dovedească faptele pretinse. Deși este evident că părțile sunt cele care au rolul cel mai important în stabilirea situației de fapt, deoarece ele cunosc adevărata stare a lucrurilor, judecătorul nu este lipsit de mijloace în această privință. El nu este un factor neutru, supus în tot voinei sau abilității părților de a produce probe utile dovedirii adevărului. Judecătorul are un rol activ. Potrivit art. 22 alin. (2), el are îndatorirea să stăruie, prin toate mijloacele legale, pentru a preveni orice greșală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale¹.

În acest scop, poate pune în discuția părților împrejurări de fapt, chiar dacă nu sunt menționate în cerere sau în întâmpinare, și poate să dispună administrarea probelor pe care le consideră necesare, chiar dacă părțile se împotrivesc. Aceasta deoarece, în pofida faptului că procesul civil reprezintă expresia unor interese private, există și un aspect de ordine publică – stabilirea adevărului.

---

¹ A.A. Chiș, G.L. Zidaru, *Rolul judecătorului în procesul civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, pp. 39-41.

În doctrină², noțiunea de probă este folosită în mai multe sensuri:

În *sens larg*, termenul „*probă*”, desemnează acțiunea de stabilire a existenței sau inexistenței unui anumit raport juridic.

Într-un alt sens, „*proba*” reprezintă mijlocul prin care se poate stabili raportul juridic ce trebuie dovedit.

O altă accepțiune a termenului „*probă*”, este aceea că ar constitui rezultatul obținut prin folosirea mijloacelor de probă, în măsura în care acestea au reușit să formeze convingerea judecătorului cu privire la existența sau inexistența raportului juridic dedus judecății.

În *sens restrâns*, prin „*probă*”, se înțelege mijlocul de probă prevăzut de lege prin care se poate dovedi un raport juridic.

De asemenea, mai poate reprezenta un fapt probator (un fapt material care, odată dovedit printr-un mijloc de probă, este folosit, la rândul său, cu scopul de a dovedi un alt fapt material, determinant în soluționarea pricinii). Din acest punct de vedere, faptele sunt de două categorii: fapte principale (*facta probanda sau res probandae*), care constituie raportul juridic civil dedus judecății și care trebuie dovedite, precum și fapte probatorii (*facta probantia sau res probantes*), care nu constituie raportul litigios, dar care contribuie la dovedirea existenței sau inexistenței acestuia.

2. Natura normelor privind probele:

- Admisibilitatea, obiectul, sarcina probei – sunt reglementate prin norme dispozitive;

- Administrarea – este reglementată prin norme imperative de la care, de regulă, nu se derogă.

Sunt valabile convențiile asupra:

- Admisibilității probelor;
- Obiectului probelor;
- Sarcinii probelor;

---

² M. Fodor, *Probele în procesul civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2022, pp. 393-395; A. Ionașcu, *Probele în procesul civil*, Ed. Științifică, București, 1969, pp. 19-20; G. Boroi, M. Stancu, *Fișe de procedură civilă*, Ed. Hamangiu, București, 2019, p. 404; M. Tăbărcă, *Procedura civilă în fișe de revizuire*, ed. a II-a, Ed. Solomon, București, 2019, p. 284; G. Boroi, T. Briciu, *Drept procesual civil. Curs selectiv. Teste grilă*, ed. a 5-a. Ed. C.H. Beck, București, 2011, p. 245.

Exemplu: părțile pot conveni ca într-un caz juridic anume, proba unui act cu valoare de peste 250 lei să se facă cu martori, dar părțile nu pot conveni ca proba unui fapt juridic să se facă numai cu înscrisuri. Astfel s-ar restrânge aria spectrului probatoriu, limitând posibilitatea de dovedire a faptului respectiv. Legiuitorul admite convențiile care extind posibilitățile de probare.

Dacă o anumită lege prevede ca un anumit fapt sau act nu poate fi dovedit decât printr-un anumit mijloc de probă, iar norma este una de ordine publică (ex: dovada stării civile), părțile nu ar putea deroga de la această regulă.

➤ Părțile pot face convenții judiciare sau extrajudiciare și asupra sarcinii probelor (răsturnând sarcina probei).

➤ Nu sunt admise convenții privind administrarea dovezilor (locul, modul de administrare, cum se ia mărturia unei persoane, dacă partea poate sta sau nu în sală în timpul audierii altei părți).

Excepții:

• art. 239 C. pr. civ. „*Judecătorul, la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate, pune în vederea acestora, dacă sunt reprezentate sau asistate de avocat, că pot conveni ca probele să fie administrate de către avocații lor, în condițiile art. 366-388*”;

• art. 261 alin. (2) C. pr. civ.: „*Dacă, din motive obiective, administrarea probelor nu se poate face decât în afara localității de reședință a instanței, aceasta se va putea efectua prin comisie rogatorie, de către o instanță de același grad sau chiar mai mică în grad, dacă în acea localitate nu există o instanță de același grad. În cazul în care felul dovezii îngăduie și părțile se învoiesc, instanța care administrează proba poate fi scutită de citarea părților*”;

• art. 256 C. pr. civ.: Convenții asupra probelor: convențiile asupra admisibilității, obiectului sau sarcinii probelor sunt valabile, cu excepția celor care privesc drepturi de care părțile nu pot dispune, a celor care fac imposibilă ori dificilă dovada actelor sau faptelor juridice ori, după caz, contravin ordinii publice sau bunelor moravuri.

3. Locul administrării probelor

Art. 261 – Locul administrării probelor

(1) *Administrarea probelor se face în fața instanței de judecată sesizate, în ședință publică, dacă legea nu dispune altfel*³.

---

³ Așa cum a fost modificat prin art. I pct. 32 din Legea nr. 310/2018.

(2) *Dacă, din motive obiective, administrarea probelor nu se poate face decât în afara localității de reședință a instanței, aceasta se va putea efectua prin comisie rogatorie, de către o instanță de același grad sau chiar mai mică în grad, dacă în acea localitate nu există o instanță de același grad. În cazul în care felul dovezii îngăduie și părțile se învoiesc, instanța care administrează proba poate fi scutită de citarea părților.*

(3) *Când instanța care a primit comisia rogatorie constată că administrarea probei urmează a se face în circumscripția altei instanțe, va înainta, pe cale administrativă, cererea de comisie rogatorie instanței competente, comunicând aceasta instanței de la care a primit însărcinarea.*

(4) *Instanța însărcinată prin comisie rogatorie va proceda la administrarea probelor în prezența părților sau, chiar în lipsă, dacă au fost legal citate, având aceleași atribuții ca și instanța sesizată, în ceea ce privește procedura de urmat.*

(5) *După ce s-a efectuat administrarea probelor prin comisie rogatorie, instanța sesizată, dacă este cazul, va fixa, din oficiu, termen pentru continuarea cercetării procesului sau, după caz, pentru dezbaterea fondului.*

Art. I pct. 32-35 din Legea nr. 310/2018, stabilind aspecte ce țin de administrarea probelor (art. 261, art. 321, art. 322, art. 323 C. pr. civ.), este aplicabil inclusiv proceselor în curs de judecată la data intrării în vigoare a legii analizate, și anume numai în ceea ce privește probatoriul administrat începând cu data de 21 decembrie 2018, prin raportare la art. 26 alin. (2) C. pr. civ., conform căruia administrarea probelor se face potrivit legii în vigoare la data administrării lor.

4. Subiectul probei

Probele se administrează în procesul civil pentru a-l convinge pe judecător, deci *subiectul probei* este judecătorul.

5. Obiectul probei. Clasificare și tipuri

Obiectul probei constă în acele fapte juridice care tind spre dovedirea raportului juridic litigios, adică acele acte juridice și fapte juridice în înțeles restrâns care au creat, modificat sau stins acest raport juridic ori care au determinat ineficacitatea sa, dând dreptul de a se cere anularea, rezoluțiunea, rezilierea actului juridic.